

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi T-248/24

EC.

versus

Euroopa Parlament

Üldkohtu (seitsmes koda) 5. mai 2025. aasta määrus

Tühistamishagi – Institutsiooniline õigus – Parlamendiliige – Privileegid ja immunitetid –
Parlamendi keeldumine rahuldamast taotlust kaitsta privileege ja immunitete –
Õigusrikkumiselt tabamine – Akt, mille peale ei saa hagi esitada – Vastuvõetamatus

*Tühistamishagi – Vaidlustatavad aktid – Mõiste – Siduvate õiguslike tagajärgedega aktid –
Euroopa Parlamendi keeldumine rahuldamast taotlust kaitsta ühe tema liikme privileege ja
immunitete – Õigusrikkumiselt tabamine – Akt, mille eesmärk ei ole tekitada siduvaid
õiguslikke tagajärgi – Vastuvõetamatus*

*(ELTL artikkel 263; protokoll Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta, artikli 9 esimese
lõigu punkt b ja kolmas lõik; Euroopa Parlamendi kodukord, artiklid 7–9)*

(vt punktid 15–17, 21–26 ja 28–38)

Kokkuvõte

Üldkohus jättis oma määrusega vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata tühistamishagi,¹ mille Euroopa Parlamendi liige esitas akti peale, millega Euroopa Parlament keeldus rahuldamast tema privileegide ja immunitetide kaitsmise taotlust. Üldkohus märkis niisiis, et õigusrikkumiselt tabamise korral ei saa sellist akti tühistamishagiga vaidlustada, kuna see ei tekita siduvaid õiguslikke tagajärgi.

Hageja oli Euroopa Parlamendi liige aastatel 2014–2024. Euroopa Parlamendi valimistel, mis toimusid 2024. aasta juunis, teda tagasi ei valitud ja tema ametiaeg lõppes 16. juulil 2024. Hageja vahistati 9. detsembril 2022 Belgias, kus ta kandis viis kuud eelvangistust, sealhulgas neli kuud vanglas. Tema elukohas toimus läbiotsimine ja tema suhtes võeti kaitsemeetmed, ilma et tema puutumatus oleks ära võetud.

Hageja esitas 1. juunil 2023 parlamendi presidendile tema privileegide ja immunitetide kaitsmise taotluse, mis põhines parlamendi kodukorral² ja protokollil nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta³. Hageja väitis taotluses, et tema puutumatus on rikutud tema vahistamisega 9. detsembril 2022 ja tema suhtes seejärel võetud meetmetega.

¹ ELTL artikkel 263.

² Parlamendi üheksanda ametiaja (2019–2024) suhtes kohaldatava kodukorra (ELT 2019, L 302, lk 1; edaspidi „parlamendi kodukord“) artikli 5 lõige 2 ning artiklid 7, 8 ja 9.

³ Protokoll nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta (ELT 2010, C 83, lk 266; edaspidi „protokoll nr 7“) artiklid 8 ja 9.

Parlamendi president andis 11. märtsi 2024. aasta täiskogu istungil teada, et õiguskomisjon, kellele hageja taotlus edastati, jõudis järeldusele, et see taotlus on vastuvõetamatu, kohaldades vahetult protokoli nr 7, milles on ette nähtud, et immunitaadile ei saa tugineda, kui isik tabatakse õigusrikkumiselt.

Üldkohtu hinnang

Selleks et hinnata, kas parlamendi akt, millega parlament keeldus kaitsmast hageja privileege ja immunitaate, kujutab endast vaidlustatavat akti ELTL artikli 263 tähenduses, analüüsis Üldkohus, kas see võib tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi.

Kõigepealt rõhutas Üldkohus, et hagejat, kes valiti muust liikmesriigist kui Belgia ning kes vahistati, keda peeti kinni ja kelle suhtes alustati kohtumenetlust Belgias, tuleb pidada tuginevaks üksnes protokoli nr 7 artikli 9 esimese lõigu punktis b⁴ ette nähtud immunitaadile või puutumatusale. Samuti ei taotletud hagejalt immunitaadi äravõtmist⁵, sest ametiasutused väitsid, et tegemist on õigusrikkumiselt tabamisega.

Esimesena eristas Üldkohus protokoli nr 7 artiklis 9 ette nähtud immunitaadiga seoses kahte olukorda.

Ühest küljest võib parlamendi pädevus kaitsta immunitaati tuleneda protokoli nr 7 artikli 9 esimese lõigu punktist a⁶, kuna see säte tähendab, et immunitaadi ulatus ja mõju, mis on Euroopa Parlamendi liikmetel oma riigi territooriumil, määratakse kindlaks erinevate riigisiseste õigusnormidega, millele nimetatud säte viitab. See tähendab, et juhul, kui liikmesriigi õiguses on ette nähtud riigisisese parlamendi liikmete puutumatus kaitsmise menetlus, mis võimaldab sellel parlamendil sekkuda õigus- ja politseiasutuste tegevusse, on Euroopa Parlamendil samad volitused sellest riigist valitud Euroopa Parlamendi liikmete suhtes.

Seevastu teisest küljest ei viita protokoli nr 7 artikli 9 esimese lõigu punkt b riigisisesele õigusele ning seega ei saa see olla aluseks Euroopa Parlamendi pädevusele kaitsta selle liikme puutumatus. Lisaks ei saa protokoli nr 7 artikli 9 kolmandas lõigus ette nähtud immunitaadi äravõtmise ainuõigust, mis on parlamendil, tõlgendada nii, et see annab parlamendile ainupädevuse otsustada siduvalt, kas parlamendiliikmel on talle etteheidetavate asjaolude korral selle protokoli artiklis 9 ette nähtud immunitaat või mitte. Nimelt on protokoli nr 7 artikli 9 kolmanda lõigu negatiivse sõnastusega sätestatud ainult kaks piirangut immunitaadile või puutumatusale. Esiteks ei saa immunitaadile tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õigusrikkumiselt, ja seda immunitaati saab veelgi vähem kaitsta. Teiseks ei saa see sama immunitaat takistada parlamendil kasutamast õigust oma liikme immunitaat ära võtta.

⁴ Selle sätte kohaselt on parlamendi istungjärkude ajal parlamendiliikmetel teise liikmesriigi territooriumil immunitaat tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.

⁵ Protokoli nr 7 artikli 9 kolmandas lõigus on ette nähtud, et immunitaadile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õigusrikkumiselt, ning see ei takista parlamendil kasutamast õigust võtta ära oma liikme immunitaat.

⁶ Selle sätte kohaselt on Euroopa Parlamendi liikmetel oma riigi territooriumil samasugune immunitaat nagu selle riigi parlamendi liikmetel.

Teisena tuletas Üldkohus meelde, et protokoli nr 7 artikli 9 soovitava toime säilitamine ei tohi viia selleni, et eiratakse aluslepingutest tulenevat liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuse jaotust. Nii oleks see aga juhul, kui protokoli nr 7 artikli 9 kolmandast lõigust tuleneks, et parlamendil on ainupädevus teha kindlaks, kas parlamendiliikme suhtes toimuv kohtumenetlus seab kahtluse alla tema immuniteedi või mitte, samas kui see pädevus kuulub üldreeglina esmajärjekorras ametiasutustele, kes viivad läbi kohtumenetlusi.

Nimelt juhul, kui need ametiasutused, kes viivad läbi kohtumenetlusi, tuvastavad, et Euroopa Parlamendi liikmele ette heidetud asjaolud on hõlmatud protokoli nr 7 artiklis 9 ette nähtud immuniteediga, peavad nad üldjuhul kohtumenetluste jätkamiseks taotlema Euroopa Parlamendilt immuniteedi äravõtmist. Siiski on protokoli nr 7 artikli 9 kolmandas lõigus sätestatud, et kui tegemist on õigusrikkumiselt tabamisega, ei ole nimetatud ametiasutused kohustatud taotlema immuniteedi äravõtmist, kuna niisugusel juhul ei saa immuniteedile tugineda. Seega kuulub selle hindamine, kas täidetud on tingimused, mis võimaldavad järeldada, et tegemist on õigusrikkumiselt tabamisega, nende ametiasutuste ainupädevusse ega sõltu seega Euroopa Parlamendi arvamusest.

Üldkohus täpsustas lisaks, et protokoli nr 7 artikli 9 kolmanda lõigu tõlgendusega – mille kohaselt on Euroopa Parlamendil pädevus teha eranditult kõigi õigusrikkumiste puhul, mille Euroopa Parlamendi liige on toime pannud, sealhulgas õigusrikkumiselt tabamise korral, kindlaks, kas liikme suhtes toimuv kohtumenetlus seab kahtluse alla tema immuniteedi või mitte – kaotaks selle sätte esimene osa oma soovitava toime.

Seega ei anna protokoli nr 7 artikli 9 esimese lõigu punkt b koostoimes selle protokoli artikli 9 kolmanda lõiguga Euroopa Parlamendile mingit pädevust võtta vastu otsus privileegide ja immuniteetide kaitsmise kohta. Seega ei saa õigusrikkumiselt tabamise korral Euroopa Parlamendi kodukorra alusel tehtud privileegide ja immuniteetide kaitsmise otsusel olla siduvaid tagajärgi kolmandatele isikutele. Neil asjaoludel ei ole vaidlustatud akt – millega keeldutakse kaitsmast hageja privileege ja immuniteete – siduvaid õiguslikke tagajärgi tekitav akt ning seda ei saa vaidlustada tühistamishagiga.